

16. *Ex Scriptura refutatur.* — Sed hoc argumentum refutatur ex Scripturis; nam cum loquuntur de justis hominibus, non ficto modo, sed morali et vero illos vocant justos qui recte vivunt, et præcepta observant; et justitiam, quæ in his operibus exercetur et reluet, declarant esse illam per quam homines a Deo justificantur. Primum de appellatione justorum ostendi posset fere toto discursu Scripturæ; pauca vero exempla ex utroque Testamento nobis sufficient. Nam de Abel ait Paul. ad Heb. 11: *Testimonium consecutus est esse justus*, non propter imputationem, sed propter fideli et justitiae opera; *testimonium*, inquit, *perhibente munib[us] ejus Deo*. Noe item Genes. 6 et 7, propter fidem recte operantem justus dicitur; et *justitia*, inquit Paulus supra, *qua[rum] per fidem est, heres est institutus*. Idemque est de aliis, quos tanquam justos ibi Paulus recenset, quamvis non eo nomine illos appellat. Similes vero sunt, quos sub eodem nomine numerat Sapiens in 10 c. Sap.; de quibus etiam Proverb. 4 generatim dicitur: *Justorum semita quasi lux splendens procedit, et crescit usque ad perfectum diem*. Et in Psalmis plura sunt similia, quæ supra tetigi. Et Matth. 1, de Joseph dicitur: *Cum esset justus, et nollet eam traducere*; ubi est evidens appellari justum, quia in se et in suis moribus justus erat; nam inde proveniebat, ut nollet sponsam traducere; et similiter Luc. 1, cum de Zacharia et Elizabeth dixisset: *Cum essent justi ante Deum*, eorum justitiam declarat, adjungens: *Incedentes in omnibus mandatis et justificationibus sine querela*. Et similiter, capit. 22, Joseph ab Arimathea dicitur vir bonus et justus ob virtutem, quia et non consenserat actibus Judæorum, et expectabat regnum Dei, Christique discipulus erat, ut ab aliis Evangelistis dicitur. Et generaliter Joann., 1 canon., cap. 3, ex operibus justitiae quasi describit justum dicens: *Qui facit justitiam justus est*, id est, qui facit opera justitiae, ut in simili ex Augustino supra retulimus, ac si diceremus: Qui facit opera vitae, vivus est; justus ergo non dicitur quis, quia ex operibus alterius tanquam justus reputatur, sed quia justitiam habet, per quam justitiae opera facit.

17. *Effectus finisque justitiae ex Apostolo liquet.* — Unde Paulus, quoties de justificatione loquitur, illam declarat habitudinem ad opera sanctitatis et virtutis, Roman. 5: *Deponite secundum pristinam conversationem veterem hominem, et induite novum, qui secun-*

dum Deum creatus est in justitia, et sanctitate veritatis. Ecce quo tendit justificatio, nimirum ad vitæ sanctitatem, et hæc est vera justitia, et e converso justitia in vera sanctitate consistit. Et c. 6: *Quomodo Christus surrexit a mortuis, ita nos in novitate vitae ambulemus*. Quam vitæ novitatem, non aliam quam honestatem, et sanctitatem vitæ intelligit, quam statim justitiam vocat, dicens: *Liberi a peccato, servi facti estis justitiae*; et c. 8: *Nihil damnationis est iis qui sunt in Christo Jesu*, id est, justicatis, quos sic statim describit: *Qui non secundum carnem ambulant*. Ad hoc ergo datur justitia, et hie est effectus ejus, et ideo subjungit venisse Christum, *ut justificatio legis impleretur in nobis, qui non secundum carnem ambulamus, sed secundum spiritum*, quod fere per totum illud caput prosecutur. Idemque ex aliis testimoniis, quæ pro catholica veritate adduximus, colligi potest; et optime explicat Cyrillus, in dicto lib. 11 in Joan., c. 25; et Augustinus, ubique pro Christi gratia contra Pelagianos pugnat, hoc maxime contendit, ut talis sit hæc gratia, quæ det vires ad sancte operandum, ac subinde constituat hominem in statu juste vivendi, et hoc est esse justitiam internam. Legatur Augustinus toto lib. de Grat. Christi, et toto de Spirit. et litter., et de Natur. et grat., c. 10; et epist. 105 et 106, et 122, et sæpe alias.

18. *Probatur conclusio altera ratione.* — Secundo, possumus directe argumentari, et catholicam veritatem ex aliis principiis fidei jam stabilitis concludere. Nam in superioribus, ostensum est infundi hominibus justis gratiam inhærentem, tam actualem quam habitualem; sed hæc gratia includit omnia necessaria ad constituendum hominem justum; ergo illa est intrinseca forma justificans, seu constituens hominem justum. Consequentia evidens est, supposita majori; quia illa gratia quæ nobis infunditur est forma animæ inhærens; forma autem inhærens intrinseca et formaliter constituit subjectum in illo esse, quod ipsa secum necessario affert. Probatur ergo minor, imprimis ex proportione inter supernaturalem et naturalem justitiam (non enim possumus nos melius ea quæ nostrum captum excedunt, quam per analogiam ad naturalia in his quæ supernaturalibus non repugnaverint, declarare): in ordine autem morali ac naturali, justitia simpliciter et universalis hominem bene ordinat, et disponit ad omne id quod æquum est secundum rec-

tam rationem; ergo in spiritualibus illa est vera justitia simpliciter, quæ bene et connaturaliter hominem disponit ad bene operandum totum id quod æquum est secundum lumen fidei. Et fortasse propter hanc causam, inter alias, vocatur justitia fidei seu ex fide, nam gratia ita disponit hominem in supernaturali ordine, ut ex dictis de habitibus infusis constat; ergo est vera supernaturalis, et interna forma justificans.

19. *Ratio ex D. Thoma.* — Et hunc discursum insinuat D. Thomas 1. 2, quæst. 413, art. 1, ubi ex doctrina Aristotelis, elevando illam, concludit, justitiam, quæ hominem constituit justum coram Deo, esse illam quæ recte ordinat hominem ad Deum, utique ut supernaturalem finem, et in ipso homine ac potentissimæ ejus rectum virtutis ordinem constituit, inferiores animæ vires superioribus subdendo, quem quidem perfectum ordinem facit in homine gratia illi inhærens. Nam imprimis constituit illum Dei filium adoptivum, ut ostensum est; deinde recte et perfecte ordinat ad Deum per fidem, spem et charitatem, quæ etiam in hac vita modo perfecta est, juxta illud 1 Joan. 2: *Qui servat verbum ejus, vere in hoc charitas Dei perfecta est*. Et cap. 4: *Charitas ejus in nobis perfecta est*. Unde fit ut recte etiam ordinet ad proximum, quia charitas-Dei non separatur a charitate proximi, ac etiam recte ordinat hominem in seipso, maxime cum alias etiam virtutes secum afferat, quæ vocari videntur a Paulo *arma lucis*, Rom. 13; ergo talis gratia est vera justitia.

20. *Occurritur hæreticorum errori.* — Sed aiunt hæretici, qui aliquam internam renovationem et sanctificationem inhærentem admittunt, illam esse tantum inchoatam, imperfectam, et immundam, propter concupiscentiam, et ideo non posse vocari justitiam, quia non sufficit ut per illam in judicio Dei possimus consistere, et ab eo justificari. Verum tamen sub his verbis plures latent errores, quos in sequentibus impugnatur sumus. Nunc ergo dicimus breviter justitiam hanc esse inchoatam respectu justitiae consummatæ patriæ; imo etiam eamdem justitiam, ut primo acquiritur, dici posse inchoatam respectu justitiae augmentatae in discursu vitae; nihilominus tamen essentialiter esse justitiam integrum et veram, quia ex vi suæ essentiae operativa est justitia, et sufficiens ad servandam legem Dei, etiam quoad dilectionem ejus. Et similiter, licet possit hæc justitia dici imperfecta

me de illo loquens epistol. 109, in ultima ejus parte.

22. *Inconveniens primum ex doctrina hæreticorum; unde aliud sequitur.* — Ultimo argumentari possumus ab inconvenientibus, quæ ex contrario errore sequuntur. Primum est de justificatione infantium, nam illi non erunt capaces justificationis, quia non possunt Christum perfidem apprehendere. Unde ad hoc vivandum multi ex dictis hæreticis incident in aliud incredibile absurdum, scilicet, etiam parvulos habere actum fidei quo Christi justitiam apprehendant, quod alibi refutandum est, quamvis per se satis absurdum ostendatur. Neque dicere possunt, nec dicunt applicari infantibus justitiam Christi per fidem baptizantis, tum quia potest esse infidelis, tum etiam quia, licet sit fidelis, optime potest sine tali actu fidei baptizare. Et ob easdem rationes non potest illa applicatio tribui fidei parentum, vel aliorum, vel Ecclesiæ. Præsertim quia in his omnibus non invenitur illa specialis fides, quod talis infans sit vere justificatus, cum illis revelatum non sit quod sit legitimate baptizatus. Unde tandem coguntur dicere applicari parvulis justitiam Christi in divina acceptatione, et per favorem, seu gratiam extrinsecam, quam aliqui eorum tribuunt divinæ tantum electioni, seu prædestinationi; alii promissioni Dei, vel institutioni Christi sine alio effectu qui fiat in parvulis. Ex quo (ut alia omittam) sequitur salvari parvulos et placere Deo sine ulla fide, contra Paulum, Roman. 5. Item sequitur salvari posse ex via electionis vel redemptionis, sine alio medio per quod eis applicetur; atque hoc argumentum extendi potest ad justificationem illorum adultorum, quæ per baptismum vel aliud sacramentum eis confertur, eo tempore quo actu credere non possunt, ut si amentes vel dormientes baptizentur, qui antea baptismum petierant et contriti non fuerant.

23. *Secundum absurdum.* — Secundum vero absurdum inferri potest, quia sequitur omnes justificatos esse æquales in justitia, quia per eamdem justitiam Christi eis imputatam omnes justi declarantur. Quo argumento convicti, multi illorum hæreticorum id concedunt, et fortasse eo pervenerunt, ut etiam Christo illos faciant æquales, ut refert Ruardus, art. 8, § Pro majori. Quæ magna est blasphemia, et de cæteris justis etiam est hæresis manifesta, ut infra 1. 8 et 9 videbimus; possunt tamen respondere primo, omnes justificatos esse pares quoad remissionem culpæ, in qua ipsi

justificationem ponunt, non vero quoad sanctificationem per interna dona. Sed imprimis illud etiam prius est magnum absurdum, cum Scriptura in ipsa justitia inæqualitatem esse posse aperte doceat, cum monet ut qui justus est, justificetur adhuc, et similia. Et deinde alterum non dicitur consequenter, quia, si opera hominis non conferunt ad justitiam, ergo nec conferent ut homo sit gratior Deo, ac subinde nec sanctior; ergo frustra fingitur inæqualitas in sanctitate magis quam in ipsa justitia. Aliter etiam dicere possunt, licet justitia Christi in se una sit, nihilominus magis vel minus posse homini imputari, eo quod apprehensio illius, quæ fit per specialem fidem, seu fiduciam, possit ab uno fieri cum majori conatu quam ab alio. Verumtamen neque hoc potest ab ipsis consequenter dici, quia secundum illos hæc fides non est dispositio ad justitiam, sed conditio vel quasi manus (ut supra dicebam) per quam apprehenditur justitia Christi; apprehenditur autem tota quoicumque conatu; ergo æque justificabit omnes, et faciet æque immunes ab omni reatu peccati. Est ergo hæc hæreticorum fiction, et Scripturis, et omni rationi contraria.

24. *Corollarium primum.* — *De quo justificationis effectu corollaria intelligenda.* — Ex hac resolutione sequitur primo, justitiam inhærentem conferre hunc effectum formalem ex intrinseca sua natura per modum physicæ formæ, et qualitatis informantis subjectum. Hoc corollarium et sequentia intelligenda sunt de hoc effectu justificandi, quatenus positivus est, quia non consideramus nunc effectum privativum, seu exclusivum peccati, ut sæpe dixi, nam de illo postea dicturi sumus. Et sic conclusio illata est evidens ex dictis; nam hæc justitia consistit in actionibus piis et justis, vel in convenienti habitudine ad illas exercendas; utrumque autem illi convenit per qualitatem natura sua æquitatem illam et justitiae rationem habentem, eamque homini conferentem; ergo, etc. Probatur minor, quia, si sit sermo de actuali justitia, supra ostensum est actus pietatis, natura sua et secundum suam substantiam, esse actus rectitudine supernaturali, et ordinis divini. Si vero de habituali justitia loquamur, etiam est demonstratum habitus virtutum infusarum ex intrinseca sua natura esse proportionatos talibus actibus, tanquam principia connaturalia illorum, ac proinde optime disponere hominem in illo ordine divino ad opus justitiae simpliciter. Vel tandem si gra-

tiam sanctificantem, quæ in animæ substancia recipitur, spectemus, quæ dici potest quasi radicalis et substantialis justitia, ut infra explicabitur, illa etiam hoc habet ex intrinseca sua natura, quatenus est singularis participatio divinæ naturæ; inde enim consequenter habet, ut vere physice, et realiter bene disponat animam per seipsum ad perficienda justitiae opera, tanquam principium radicale eorum comparatione potentiarum, et consequenter secum afferat reliquas virtutes tanquam proximas facultates ejusdem justitiae operatrices; ergo talis qualitas inhærens, ex natura sua habet quod sit vera justitia, et consequenter quod habentem formaliter justum constituit.

25. *Secundum corollarium evidens.* — Secundo, ex eadem resolutione sequitur hominem justificari per solam gratiam inhærentem, tanquam per formam integrum et completam, sine imputatione externæ justitiae Dei aut Christi, quæ veluti partialiter compleat causam formalem justificationis cum gratia inhærente; nam justitia inhærens est integra et completa causa justificationis. Hæc illatio est contra illos catholicos, qui ex parte in hæreticorum sententiam inclinarunt. Est autem illatio evidens ex dictis, et conclusio videtur æque certa ac principalis assertio hactenus probata, præsertim intellecta quoad positivum effectum justificationis; nam de exclusione, seu remissione peccati potest esse aliqua dubitatio, infra tractanda. Probatur autem primo ex Concilio Tridentino, dicente justitiam inhærentem esse unicam formalem causam nostræ justificationis; nam, dicendo *unicam*, plane excludit consortium alterius causæ, præsertim extrinsecæ et imputative; nam ut illam prorsus excludat, alteram solidam et per se sufficientem formalem causam assignat. Unde, cum Deo et Christo causalitates tribuat, quas in nostra justificatione habent, formalem causalitatem nullo modo illis tribuit; sentiens procul dubio justitiam Dei aut Christi nullo modo concurrere formaliter ad nostram justificationem. Præterea Paulus, ad Roman. 5, docet nos justificari, *accipientes abundantiam gratiae et donationis et justitiae, per charitatem diffusam in cordibus nostris per Spiritum Sanctum, qui datus est nobis.* De qua charitate dicit Joannes, 1 canon., c. 3 et 4, in justis esse perfectam, eisque conferre ut filii Dei nominentur, et sint; ergo talis ac tanta gratia, animæ inhærens, est sufficiens justificationis forma sine consortio ex-

trinsecæ formæ imputatae. Denique hæc justitia inhærens, ut actualis est, complectitur omnia justitiae ac pietatis opera apud Deum; ut vero est habitualis, constituit hominem aptum et idoneum ad omnia talia opera connaturaliter exercenda; ad neutrum autem horum aliquid confert justitia aliena extrinsecus imputata; ergo, etc.

26. *Instantia.* — Sed instant non solum hæretici, sed etiam aliqui catholici supra allegati, quia hæc justitia sine merito Christi non posset nos justificare; ergo necesse est ut merita Christi nobis imputentur, quando nobis infunditur hæc justitia, ut justificemur; ergo necessario concurrit justitia Christi nobis imputata, saltem ut partialis causa formalis nostræ justificationis. Unde aiunt hæretici, eo ipso quod per Christi meritum justificamur, necessario consequi ut per illud idem meritum, tanquam per formalem causam, justificemur, quod saltem de causa partiali magis apparenter consequi videtur. Quia, ut propter meritum alterius aliquid conferatur mihi, necessarium est ut tale meritum mihi imputetur, et tanquam meum reputetur, quia ab illo, cuius est, mihi est donatum; ergo necessario tale meritum concurrit ad talem effectum, tanquam extrinseca forma imputata. Accedit quod Christi justitia etiam est causa exemplaris justificationis nostræ, juxta probabilem expositionem verborum Pauli ad Rom. 8: *Quos prescivit, et prædestinavit conformes fieri imaginis Filii sui, ut sit primogenitus in multis fratribus; et 1 ad Corinth. 15: Sicut portavimus imaginem terreni, ita et portemus imaginem cœlestis.* At vero causa exemplaris est formalis extrinseca; ergo negari non potest quin justitia Christi sit, aliqua ex parte, extrinseca formalis causa nostræ justificationis.

27. *Dissolvitur prima instantia pars, duplexque sensus ejusdem proponitur.* — Ad priorem partem, respondeo imprimis in antecedenti assumpto esse posse æquivocationem, et artificiose esse propositum, cum in rigore ac proprietate verborum falsitatem contineat. Dupliciter enim intelligi potest justitiam infusionem non posse nos justos facere sine merito Christi, uno modo, quia sine tali merito nobis non infunderetur, et in hoc sensu est verissimum et certissimum antecedens, quia Christus fuit necessaria causa meritoria nostræ justificationis, et ideo nulli datur forma justificans, nisi propter Christi meritum, ita ut sine illo et absque intuitu illius non esset infun-

denda. Alius sensus est, quod justitia infusa, etiamsi nobis data fuisset sine merito Christi (ut dari potuisset, si Deus de sua potestate absoluta voluisset), sola non sufficeret ad constituendum hominem justum coram Deo. Et hunc sensum prae se ferunt verba dicto modo composita, ut legenti facile patebit, et in solo illo sensu potest antecedens illud objectionem fundare. Ille autem sensus falsus est, ut probant rationes supra factae, quia haec justitia infusa natura sua talis est, talemque effectum habet; ergo, sive detur ex meritis, sive absque illis, animae infusa, semper eundem positivum effectum in illa habet. Unde optime potest objectio in contrarium retroueri, sumpto principio illi antecedenti contrario; nam illa justitia faceret hominem justum, etiamsi absque merito Christi infundereatur; ergo est integra forma justificans absque consortio imputatae justitiae Christi.

28. *Merita Christi quomodo imputentur nobis explicatur, et tutius est dicere applicari.* — Ex eodem autem antecedenti in priori ac vero sensu sumpto, nihil potest in contrarium inferri. Solum enim inde infertur Christi justitiam esse causam efficientem seu meritoriam nostrae justificationis, non formalem. Unde distinguendum etiam est consequens primae consequentiae. Nam locutio illa, quod merita Christi nobis imputentur, ambigua esse potest. Nam si imputari dicantur quia propter illa, ac si nostra fuissent, aliquid nobis datur, sic admitti potest, quia tunc illa imputatio non dicit causam formalem, sed meritoriam quae ad efficientem reducitur, et ideo potest esse extrinseca. Si vero illa merita imputari dicantur quia reputantur tanquam immediate et per se nos sufficientia, sic falsa est locutio, quia, sicut merita Christi non ita nobis applicantur, vel imputantur, ut per se nos reddant bene merentes, vel operantes, ita neque ut formaliter justos constituent. Unde in hoc posteriori sensu neganda est utraque consequentia; in priori autem sensu, concessa prima, negatur secunda, quia illa imputatio (ut exposui) non ad formalem causam, sed ad efficientem pertinet; et ideo ad tollendam aequivocationem, praecipue ubi haeretici verbo abutuntur, melius dicemus merita Christi nobis applicari seu communicari, ut Concilium Tridentinum loquitur.

29. *Hæretica illatio evidenter rejicitur.* — Unde etiam falsissimum est quod haeretici, ex eo quod propter meritum Christi justificamur,

necessario sequi affirmant ut formaliter per justitiam Christi justificemur; nullum enim est talis illationis fundamentum, sive de causa formalis integra, sive de partiali sit sermo, quia nulla causalitas formalis est connexa identice (ut sic dicam) cum efficiente, ita ut principium efficiens unius effectus ejusdem sit etiam formale; imo ordinarie petunt distinctionem propter oppositionem saltem relativam; meritum autem, vel justitia Christi est causa efficientis, quae habitudo denotatur, cum dicimus propter meritum Christi vel per Christum justificari. Ergo nullo modo potest inde inferri quod per Christum justificemur, ita ut particula per habitudinem causae formalis denotet. Et ideo in illo modo loquendi semper habitudo causae meritoriae denotatur, ut evidenter patet Roman. 5, in illa antithesi: *Sicut per unius delictum, ita per unius obedi- tionem;* nam evidens est in Adamo non dicere causam formalem. Unde in illo etiam exemplo futilis invenitur illa consecutio: Filius Adæ est injustus propter patrem demeritorie et effective; ergo etiam est injustus formaliter per patrem; frivola plane illatio, ejusdem autem rationis et formæ est quae fit in Christo; nec probatio, in fine argumenti adjuneta, est alicujus momenti, quia, ut jam dixi, merita Christi non donantur nobis ut formaliter justificant, sed ut sint pretium quo emamus justitiam qua formaliter justificemur; sicut qui dat alteri pretium quo emat vestes, dicitur vestire illum, non formaliter, sed effective moraliter, ut constat.

30. *Solutio secundæ partis instantiæ.* — Ad alteram partem de causa exemplari; dato antecedenti, negatur consequentia, si in sensu nostræ questionis procedat; nam causa exemplaris non est vere formalis, quia non applicatur alteri immediate, ut per seipsam tale illud denominet, unde potius reducitur ad efficientem, quia est veluti forma per quam efficiens operatur. Quod si exemplar sit extrinsecum, et non habeat hanc habitudinem ad efficientem, erit per modum finis extrinseci, quatenus efficiens unum alteri simile efficere intendit, etiamsi neutro tanquam exemplari utatur, sed tantum intrinseca idea, sicut Deus ad extra operatur. Ac denique si exemplar dicatur extrinseca forma per modum termini, ad cuius similitudinem fit effectus, sic est aequivocatio in voce, nam hic non loquimur de forma extrinseca in hoc sensu, sed de illa quae per solam denominationem extrinsecam aliquem in tali esse constituit, et sic, dato

antecedenti in illo sensu, negatur consequentia in sensu in quo loquimur. Quin potius ex illa causalitate exemplari justitiae Christi, concludi potest non habere formalem constitutivam effectus, ut sic dicam, nam exemplar non constituit hoc modo suum effectum, sed inducit in suo genere causæ formam aliquam, per quam effectus ipsum exemplar immitetur, seu illi assimiletur.

31. *Exemplar et exemplum distincta.* — Unde, ex eo quod justitia Christi est exemplar nostræ justitiae, optime infertur justitiam nostram esse distinctam, et nobis infusam, ut per eam Christo similes reddamur. Et ita illa loca, in quibus dicuntur justi fieri tales ad imaginem Christi, vel, ut tales sunt, portare Christi imaginem, potius persuadent justificari homines per propriam formam sibi inhærentem; tum quia ita Christus justus est quoad gratiam creatam in quo nos illum imitari possumus; tum quia ratio imaginis, vel ejus quod imaginem alterius portare dicitur, postulat in illo formam similem prototypo. Unde sicut filius Adæ non dicitur portare imaginem patris, nisi quia in se habet et animæ culpam, seu injustitiam, et corporis mortalitatem in similitudinem prævaricationis Adæ, ita justi non dicuntur portare imaginem Christi, nisi propter participatam justitiam ejus. Quam proportionem et comparationem eleganter explicavit Cyrillus, libr. I in Genes., circa finem, dicens: *In similitudinem prævaricationis Adæ necessario creator omnium suis creaturis succurrendum putavit, radicemque quasi generis secundam molitus est quae ad pristinam nos immortalitatem restituat.* Ut sicut primi hominis imago impressionem in nobis efficit, adeo ut omnino nos mori oporteat corruptionisque laqueo capi, ita post eum secundum nostrum principium, id est, Christus, et ad eum per spiritum similitudo immortalitatem nobis imprimeret, et sicut illius contumacia subditos nos suppliciis fecit, ita hujus obedientia paterna benedictionis participes nos reddat; et infra: *Quippe per absurdum est ut Adam terrum hominem vim maledictionis veluti quamdam hæreditatem naturalem ad totum humum genus posse transmittere arbitremur, Emmanuel vero, qui de cælo est, Deusque suæ natura, et nobis similis esse voluit, secundusque Adam factus est, non tantum roboris habuisse existimemus, ut illos qui ejus familiaritatem per fidem adepti sunt, sue vitæ participes facere possit.* Simile argumentum copiose tractat Bernardus, epistol. 109, in ultima ejus

parte, ubi inter alia dicit: *Cur non aliunde justitia, cum aliunde reatus?* An peccatum in semine peccatoris, et non *justitia in Christi sanguine?* Et infra: *Denique qui factus est nolis, inquit, justitia a Deo Patre. Quæ ergo mihi justitia facta est, mea non est? Si mea traducta culpa, cur non et mea indulta justitia? et sane mihi tutor donata quam innata, et cætera quæ prosequitur.* Tandem sic etiam dicit Irenæus, lib. 3, cap. 10, in fine, Spiritum descendisse in Christum, eumque perfectissime unxisse, *ut de abundantia unctionis ejus non percipientes salvaremur.*

32. *Tertium corollarium, nec de potentia absoluta posse hominem esse justum per extermam justitiam.* — Tertio, infertur ex dictis non posse hominem esse justum per imputationem externæ justitiae, non tantum de lege, et ex natura rei, verum etiam nec de absoluta potentia Dei. Prior pars ex dictis constat, et ex posteriori fiet certior. Probatur ergo altera pars, quia esse justum non est effectus extrinsecæ denominationis, sed intrinsecæ informationis; ergo impossibile est fieri sine intrinseca et connaturali forma, et per extrinsecam suppleri. Consequentia est evidens, et antecedens ex dictis, et ex communi omnium conceptione per se notum videtur, quia esse bene dispositum et affectum ad connaturaliter operandum, dicit intrinsecam denominationem; id autem significat esse justum. Item a simili declaratur, quia esse rectum non potest concipi per solam denominationem extrinsecam, et ideo non potest alicui conferri, nisi per formam, vel modum intrinsecum. Idem ergo est de justitia, quae in quadam rectitudine et æquitate consistit. Secundo, declaratur in hunc modum, quia non potest aliquis denominari justus, nisi vel actualiter vel habitualiter, quia illa membra immediate, et quasi contradictorie opponuntur; nam actualiter justum vocamus qui actu juste operatur, habitualiter autem eum qui, licet actu non operetur, habet unde justus denominetur. Neutro autem modo potest illa esse denominatione extrinseca, aut per solam imputationem; ergo. Minor quoad actualem denominationem probatur, quia sumitur a propria et actuali operatione morali, quae saltem ex parte voluntatis requirit actum immanentem, ac subinde formam interiorum inhærentem, et rectam voluntatem formaliter constituentem. Quoad alteram vero partem denominationis justi habitualiter probatur, quia vel in homine præcessit aliquis actus justitiae, vel nullus